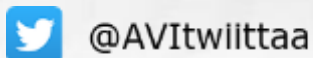

Itä-Suomen aluehallintoviraston lausunto valtioneuvoston huoltovarmuusselonteosta VNS 8/2022

Hanna-Mari Jauhonen, aluehallintoylilääkäri, yksikön päällikkö

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmä on osa huoltovarmuuden kriittisiä palveluita ja infrastruktuuria

- Aluehallintovirasto pitää hyvänä, että on tuotu esille
 - sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän rooli osana huoltovarmuuden kriittisiä palveluita ja tuotantoa
 - sairaalat osana kriittistä infrastruktuuria huoltovarmuuden ylläpitäjänä ja tuottajana.
- Valtioneuvoston selonteossa huoltovarmuudesta voisi korostaa selkeämmin, että sosiaali- ja terveydenhuollon järjestelmän toiminta on ehdollinen muun kriittisen infrastruktuurin toiminnalle.
 - Kriittisen infrastruktuurin määrittämis- ja tunnistamistyö on edellytyksenä kriittisen infrastruktuurin systemaattiselle suojaamiselle.
 - Terveydenhuollossa on erityisesti turvattava sairaaloiden ensihoidon ja päivystys-, leikkaus- ja teho-osastojen toiminta, sekä diagnostiikan, laboratoriotutkimusten ja kuvantamisen toiminta.
 - Aluehallintovirasto pitää perusteltuna, että **valtakunnallisesti arvioitaisiin tarkoituksenmukaisimman sairaalaverkoston rakennetta huomioiden sekä väestön palvelutarve, että normaaliolojen häiriötilanteista ja poikkeusoloista selviämisen eli varautumisen ja valmiuden näkökulmat.**
 - Tärkeää on huolehtia siitä, että hyvinvointialueilla on resurssit yllä pitää tarpeelliseksi katsottua sairaalakapasiteettia ja samanaikaisesti järjestää väestölle riittävät ja asiamukaiset peruspalvelut.

Toimintaympäristö sosiaali- ja terveydenhuollossa

- Huoltovarmuuden toimintaympäristöön vaikuttavina laaja-alaisina ilmiöinä on tunnistettu ilmastonmuutoksen ja digitalisaation ohella kyberuhat ja hybridivaikuttaminen, jotka vaikuttavat myös sosiaali- ja terveydenhuollon, ympäristöterveydenhuollon ja pelastustoimen toimintaympäristöön.
- Henkilöstöpula vaikuttaa jo nyt merkittävästi palvelujärjestelmän normaaliaikana ja aiheuttaa normaaliajan häiriö- ja poikkeustilanteita
 - Sosiaali- ja terveydenhuoltoa käsittelevässä osuudessa on nostettu aiheellisesti esille henkilöstöressurssien riittävyys kriittisenä toimintaresurssina.
 - Kriittisten palveluiden palvelutarjonnan ja henkilöstöressurssien riittävyyden turvaamiseksi olisi tarpeen olla normaaliaikojen häiriötilanteisiin varautumisen ja työnjaon suunnitelmat yhteistoiminta-alueilla ja valtakunnallisesti.
 - Pidemmän aikavälin tavoitteena tulee olla alan henkilöstön riittävyyden lisäksi myös osaamisesta huolehtiminen.

Tilannekuva

- Kriittisten palveluiden palvelutarjonnan ja henkilöstöressurssien riittävyyden turvaamiseksi olisi tarpeen olla normaaliaikojen häiriötilanteisiin varautumisen ja työnjaon suunnitelmat yhteistoiminta-alueilla ja valtakunnallisesti.
- Sote-järjestämislaki 7. luku:
 - yhteistoiminta-alueiden valmiuskeskukset yliopistollista sairaalaa ylläpitävillä hyvinvointialueilla ja HUS-yhtymässä
 - Valmiuskeskusten tulee muodostaa ja ylläpitää sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän valmiutta kuvaavaa tilannekuvaa, joka sisältää tiedot palvelujärjestelmän toiminnasta ja kuormituksesta, henkilöstö- ja materiaaliressursseista ja tukipalveluiden toiminnasta:
 - Valmiuskeskusten tulee jakaa tilannekuvatiedot yhteistyöalueensa hyvinvointialueille sekä aluehallintovirastoille niiden tehtävien hoitamista varten, ja lisäksi myös muille sosiaali- ja terveydenhuollon valmiuskeskuksille sekä sosiaali- ja terveysministeriölle valtakunnallisen tilannekuvan luomiseksi.
 - **Tilannekuvan muodostamiseksi ja jakamiseksi tulee luoda toimivat rakenteet.**
 - Tilannekuvajärjestelmän rakentaminen tulee tapahtua synkronoidusti sote-valmiuskeskuksen valmistelun kanssa

Alueellinen huoltovarmuus

- Viranomaisten väliset ja koordinoimat yhteistyöryhmät ovat tiedonvälityksen ja yhteisen tilannekuvan muodostamisen edellytys.
- Julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyöhön ovat tarpeen rakenteet, joissa käydään säännöllisesti läpi tilannekuvaa, kokonaisresursseja ja mahdollisuuksia löytää ratkaisuja ajankohtaisiin haasteisiin, myös alueellisella tasolla.
- Turvallisuusympäristön muuttumisen myötä erityisesti Itä-Suomessa korostuu tarve varautua poikkeuksellisten, laaja-alaisten ja monitahoisten hybridivaikuttamisen keinojen kohteeksi joutumiseen sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä.
- Myös alueellisen kokonaisturvallisuuden toimintamalli on sovitettava nykyiseen turvallisuustilanteeseen huomioiden myös sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämistä vastuun siirtyminen 1.1.2023 aloittaneille hyvinvointialueille.

